

TEMA

Gud taler klart til os gennem Bibelen

AF KRISTOFFER H. ENEVOLDSEN

Giver det mening at fastholde, at Skriften er klar?

Hvilke indvendinger møder vi i dag imod denne tanke?

Hvordan kan vi egentlig få klarhed over meningen i en bibeltekst?

Kristoffer H. Enevoldsen,
f. 1990

Frimenighedspræst i Aroskirken og redaktør af TilLiv.dk
khe@dlim.dk

Det kan være svært at finde vej i mange spørgsmål, ikke mindst når det drejer sig om kristen tro. Nogle giver op eller bliver ligeglade med afklaringen: "Jeg er jo ikke teolog, så det ved jeg ikke noget om, og der er jo så mange forskellige meninger om det ..."

Så hvad er egentlig vores fundament for at tale sandt om Gud og troen? En del af fundamentet er, at Bibelen faktisk taler klart. Et provokerende udsagn i vores tid, ja.

I klassisk-luthersk teologi fremhæver man en række kendetegn på Bibelens *autoritet*: Skriften er *nødvendig* for at kende Gud og blive frelst, og den taler *sandt, tilstrækkeligt, klart* og *virkningsfuldt*.

Her er det Skriftens *klarhed*, der skal under lup. For hvorfor kan vi overhovedet tale om, at Skriften er klar? Og hvad mener vi så med, at den er klar? Hvilke indvendinger møder vi i dag imod

denne tanke? Kan jeg overhovedet have vished om, hvad der egentlig menes med det, der står i Bibelen?

En klar Gud

Bibelens Gud er en personlig Gud, der indgår i en samtale med sin skabning. Fordi vores evne til at kommunikere har sit ophav i, at vi er skabt i den treenige Guds billede, så må Gud også selv evne det. Det giver ikke mening, at mennesker formår at skrive forståelige love, litterære mesterværker og kærestebreve, men at han ikke selv kan. Og hvis Gud kan, og hvis han har noget på hjerte til de skabninger, han elsker, følger det deraf, at han kommunikerer dette klart. Hvis ikke, ville han jo være forvirringens gud.

Skriftens klarhed hænger også sammen med de andre egenskaber ved Guds ord. Hvis Guds ord er *nødvendigt* for at lære Gud at kende, må

det være *klart*, så vi kan bruge det. Har det *autoritet*, må det være *klart*, så vi kan *forstå* det. Er det *tilstrækkeligt* til at kende Gud og blive frelst, må det være *klart*, så det ikke behøver supplement af en ufejlbarlig udlægger. Ja, er det *virksomt*, må det være *forståeligt*, for ellers bliver det ren magi.

Skriftens klarhed grundes dog ikke kun på teologiske tankeslutninger, men på Guds ords eget (og klare!) vidnesbyrd: "Dine ord er en lygte for min fod, et lys på min sti" (Sl 119,105). Guds ord lyser til vejledning og hjælp. Bibelen er ikke en kilde til mørke og forvirring; den er i stedet deres modgift: "Dine ord giver lys, når de åbner sig, og giver de uerfarne forstand" (Sl 119,130). Selv den simple kan få forstand af Guds ord.

Vi møder også tanken i Femte Mosebog 30,11-14, hvor Gud italesætter, at budskabet er forståeligt:

"For det, jeg i dag befaler dig, er dig hverken *ufatteligt* eller *fernt*. Det er ikke i himlen, så man måtte sige: »Hvem vil stige op til himlen og hente det ned til os ... Nej, *ordet er dig ganske nær*, i din mund og i dit hjerte, *så du kan følge det*."

Og Jesus og apostlene forudsætter det samme. Igen og igen henviser Jesus til Skrifterne (vores Gamle Testamente, GT) som noget forståeligt, når han spørger: "Har I ikke læst ..." (Matt 12,3.5; 21,42), hvorefter han revser de skriftkloge for at have lagt til, trukket fra eller forvrænget det, der i sig selv var klart.

Apostlene antager, at de bliver forstået (2 Kor 1,13. 1 Joh 5,13), og de opmuntrer til højtlesning af GT's skrifter (1 Tim 4,13). Adresseringen i deres egne breve viser, at disse også forventes læst højt. Det giver kun mening, hvis både GT og brevene er forståelige.

Skriftens klarhed

Perspicuitas Scripturae, et af de latinske udtryk for sagen, betyder Skriftens "gennemskuelighed". Det giver os et hint, men hvad mener vi egentlig med Skriftens klarhed? Lad mig nævne fire ting:

1. Det budskab i Skriften, som er nødvendigt til frelse og livet som kristen, er forståeligt for alle, der har en tilnærmelsesvis gennemsnit-

FOTO: RON LACH

lig intelligens, og som går til Skriften med et ærligt ønske om at forstå. Det kræver ikke en ph.d. at forstå kernen i Guds ord (2 Tim 14f).
2. Skriften er klar i det *ydre*, så ordene og grammatikken er forståelige og meningsbærende. Bibelen er ikke volapyk.

Dog kan en stor historisk og kulturel distance til tidspunktet for Bibelens tilblivelse og en sproglig distance til de hebraiske og græske kildeskrifter kræve en del arbejde. Derfor gør alle bibellæsere godt i at søge hjælp hos mere

Det kræver ikke en ph.d. at forstå kernen i Guds ord. Det budskab, som er nødvendigt til frelse og livet som kristen, er forståeligt for alle med en gennemsnitlig intelligens.

kompetente bibellæsere – nulevende og afdøde.

3. Skriftens *indre* budskab er på en særlig måde klart for dem, der har fået givet Helligånden (2 Pet 1,20f). Vi forstår, fordi vi tror. Modsat er det forargeligt for det ugenfødte menneske og for kødet i os, netop fordi budskabet er forståeligt, jf. den ydre klarhed (2 Kor 4,3f). Læren om synden, treenigheden, osv. er anstødeligt for vores syndige natur. Skriftens klarhed er derfor til dels en moralsk og åndelig sag (2 Tim 4,4).

Det forklarer også, hvorfor dele af Skriften må forstås gennem lydighed og under bøn. Af den grund kan en "simpel kristen" se dybere i Skriften end den teologiprofessor, som ikke er født på ny. For den vantro, der sætter sig op imod Guds ord, vil opleve det uklart (Luk 10,21f).

4. Skriftens klarhed betyder dog ikke, at Skriften er overfladisk eller simpel. Eller at alle passager i Skriften er lige klare. Hverken i indre eller ydre forstand. Guds ord er guddommelige og rummer store dybder, som er dybere, end vi mennesker kan lodde. Der er skatte i Guds ord, som det kan tage et helt liv – ja, en hel evighed – at grunde over og modnes i (1 Kor 3,2. Rom 11,33f).

Tror man, at man har forstået hele Guds ord, misforstår man Skriftens klarhed, og det afslører et ugudeligt lille syn på Bibelens Gud. For når Peter skriver, at nogle af Paulus' breve rummer "ting, som er vanskelige at forstå" (2 Pet 3,15f), siger han, at budskabet ikke altid er simpelt.

Han siger dog ikke, at det er uforståeligt. Tværtimod. Han kalder det for vanskeligt. Derfor bør vi følge et godt og klassisk fortolkningsprincip til bibellæsningen: Vi må lade de klare tek-

ster belyse og tolke de tekster, der virker uklare for os.

Det er da uklart!

Skriftens klarhed har været italesat siden oldkirken. Vi finder tanken bl.a. hos kirkefædrene Iræneus og Augustin. Det var dog ved reformationen, at den fik en stor renaissance, da romerkirken argumenterede for, at Skriften var uklar og dunkel. Skriften måtte suppleres af en autoritativ fortolker (paven og biskopperne).

Martin Luther m.fl. slog hårdt ned på dette, for det rev Guds ord ud af hånden på Guds menighed. Guds ord var klart, og derfor skulle det tilbage i hænderne på folket.

Men når vi 500 år senere står i et moralsk af fortolkninger og kirkesamfund, har Skriftens klarhed så ikke spillet fallit? Vores hypermobile samfund og informationstidsalder skal selvfølgelig have en del af skylden. Det er på godt og ondt blevet markant sværere at opretholde en lokal teologisk enhedskultur, for vi bliver konstant udfordret på alt, hvad vi holder for sandt.

Men i dag er det næppe katolikernes argumenter, som udfordrer. I stedet kan det være postmodernismens opgør med den "objektive sandhed": Man påstår, at forfatterens intenderede budskab i teksten ikke er tilgængelig for os. For vi vil altid være fanget i en hermeneutisk cirkel, hvor vi læser det ind i en tekst, som vi på forhånd holdt for sandt.

Eller det kan være den populære tanke, at Gud er større, end vores ord kan rumme, sådan at menneskeord aldrig formår at sætte ord på det guddommelige.

Af begge idéer følger en kritik af Skriftens klarhed.

Et mislykket redningsforsøg

Spørgsmålet er så, om princippet om Skriftens klarhed kan reddes og er værd

Tror man, at man har forstået hele Guds ord, misforstår man Skriftens klarhed, og det afslører et ugudeligt lille syn på Bibelens Gud

at kæmpe for?

Nogle forsøger ved at tilslutte sig en væsentligt indskrænket udgave af Skriftens klarhed: Klarheden gælder kun for de centrale dele af tros læren, fx i dens tale om treenigheden, Jesu to naturer osv. Når det så kommer til emner som skabelse, tjenestedeling, dåbssyn, forsoningsforståelse, så er Skriften uklar, mener man – og vi må navigere i emnerne på anden vis.

Det åbenlyst problematiske ved den tilgang er dog, at det er uklart, hvem der så kan definere, hvad der er klart og uklart. Hvad er normativt og forpligtende – og hvad er ikke? Er forsoningslæren central? Dåbssynet? En evig fortabelse?

Er det teologerne, Kirken, tidsånden eller den enkelte, der skal afgøre det? Vi står vel tilbage uden nogen klarhed.

Kan jeg få vished om min læsning i dag?

Har tanken om Skriftens klarhed spillet fallit? Katolikkerne, liberalteologerne og postmodernisterne svarer ja. Min erfaring er, at også flere og flere på den kirkelige højrefløj svarer ja.

Men jeg svarer nej! Tanken er fortsat lige bibelsk, og den har grundlæggende at gøre med, hvem Gud er. Ikke mindst er den af-

gørende for, at vi overhovedet kan drive teologi. For opgiver vi at tro på Skriftens klarhed, så har vi kun mørke og forvirring tilbage. At læse og forstå Bibelen kræver arbejde, ja, men det er tilgængeligt for alle.

Vi kan ganske vist spore mange uenigheder, men det er bemærkelsesværdigt, at vi blandt dem, der både fastholder Skriftens ufejlbarlighed og klarhed, kan registrere, at uenighederne begrænses til relativt få (dog ikke uvæsentlige) områder i det store teologiske univers. Og derfor er mængden af det, vi alle holder for sandt på tværs af tid, kirkeskel og kulturer, ganske overvældende.

Men hvordan kan jeg finde vished om, at min tolkning af Bibelen er god og sand den dag i dag? Hvordan kan jeg være sikker på, at mine meninger ikke skyldes, at jeg er vokset op i et luthersk "fortolkningsfællesskab", hvor vi bare har travlt med at reproducere nogle bestemte tolkninger og bekræfte hinanden deri? Lad mig pege på et svar gennem fem punkter:

1. Giv plads til overvejelsen

Ingen tager skade af at overveje, om det, de holder for sandt, er noget, de passivt har overtaget, eller om de har fundet og vundet det som sandhed i Guds ord.

Husk også, at målet ikke er 100 % vished. Hvis du tror, at du kan blive 100 % sikker på noget som helst, ikke mindst din tolkning af Skriften, så vil det aldrig lykkes dig. Den standard opsætter du jo heller ikke på andre af livets områder, men derfor kan du jo godt have vished alligevel.

2. Læs meget i din bibel

Den er Guds ord til dig, og det er stedet, hvor du vedvarende må efterprøve dine tanker og holdninger. En del af dem (men ikke alle!), der oplever, at Skriften er uklar, eller som blot passivt har overtaget andres holdninger, har tilbragt fascinerende lidt tid i Skriftens selskab.

Vores erkendelse følger ikke postmodernismens hermeneutiske cirkel, hvor vi bliver ved med at cirkle rundt i ring uden nogensinde at

komme tættere på en reel forståelse. I stedet fungerer den som en spiral, hvor vi over tid kan flyttes og blive mere og mere synkroniseret med Skriften og komme tættere på, hvad den faktisk ønsker at sige til os.

3. Hav tillid til Ånden

Guds ord blev i sin tid inspireret af Guds Ånd, og den samme Ånd vil den dag i dag vejlede os i vores læsning. Læs derfor under bøn og i tillid til, at Talsmanden er i stand til at vejlede dig. Hvorfor skulle han overhovedet have inspireret det i første omgang, hvis ikke han ville hjælpe med at forstå?

Så bed om Åndens vejledning. Og bed om vilighed til at lade Guds ord præge dig. For ind imellem ses det, at argumenter imod Skriftens klarhed skyldes, at man ikke er villig til at anerkende Guds ords autoritet.

4. Start fra centrum

Eftersom evangeliet om Guds nåde for Jesu skyld i en særlig grad er tilgængeligt og klart, gør vi klogt i vedblivende at sætte alt andet i Guds ord i relation til det. Bibelen selv er bevidst om, at den har sin kerne i Jesus Kristus (Luk 24,26f. Hebr 1,1f. 1 Pet 1,10f). Lad evangeliets lys være din lygte og GPS, når du går på opdagelse i Guds ord.

5. Mind dig selv om det, du ved

Oplevelsen af uklarhed i Skriften kan være et resultat af, at du forsøger at bokse med en større del af teologien, end du har fået fundament under. Er det tilfældet, kan det være gavnligt at minde sig selv om det, man i Skriften har fundet som umisforståeligt klart (fx Joh 3,16 eller Ef 2,8-10).

Gud har givet os sit klare ord, for at vi skal læse, forstå og bruge det. Tag imod det i tro. Reflektér over det under bøn og i lydighed, og lad nulevende og afdøde bibellæsere hjælpe dig på vej. For Guds ord er dig hverken ufatteligt eller fjernt, nej, det er dig ganske nær (5 Mos 30,14). ■

En del af dem, der oplever, at Skriften er uklar, har tilbragt fascinerende lidt tid i Skriftens selskab